

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ В СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ КОНТЕКСТІ УКРАЇНИ: «EUROSPEAK» ЯК МОВА АДМІНІСТРАТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ

Дербеньова Л.В. (м. Івано-Франківськ)

Анотації

Стаття присвячена актуальним проблемам нової політичної культури України у зв'язку з інтеграцією держави в загальноєвропейський політичний контекст. Здатність суспільства та його інституцій до всебічної комунікації, здатність збирати, обробляти, аналізувати, систематизувати, накопичувати інформацію, забезпечувати свободу інформаційного обміну є важливою передумовою соціального і технологічного прогресу, чинником національної безпеки, однією з основ зовнішньої політики. В цьому аспекті питання комунікації, необхідність опанування міжнародної термінології, «міжнародної допоміжної мови» (IAL – international auxiliary language) стає однією із найактуальніших проблем і завдань українського суспільства.

The article deals with the Ukrainian new political culture's actual problems because of the state's integration into the common-European political context. The capacity of the society and its institutions of the comprehensive communication, the ability to collect, adapt, analyze, systematize, accumulate the information, to provide for the informational interchange is the important factor of the social and technological progress, the issue of national security, one of the basis of the foreign policy. In this aspect the problem of communication, the importance of studying international terminology, the international auxiliary language (IAL) becomes the issue of the day and one of the most actual tasks of the Ukrainian society..

Ключові слова

ІНФОРМАЦІЯ, ІНТЕГРАЦІЯ, ГЛОБАЛІЗАЦІЯ, КОМУНІКАЦІЯ, ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА, ЄВРОПЕЙСЬКА ДЕРЖАВА, ПОЛІТИКА

Вступ

Проблеми інтеграції, глобалізації у процесі розвитку науки державного управління в Україні сьогодні є одними з найбільш складних і актуальних. Вітчизняними ученими сформульовані основні підходи до вивчення державної політики, запропоновані методики й методи дослідження впливів на політичні та інтеграційні процеси. В наукових розвідках В.Д. Бакуменка, В.Г. Воронкової, В.А. Ребкала, В.В. Копійки, В.А. Шахова, Т.І. Шинкаренка, М.М. Логунової, М.А. Пірен, В.Є. Романова, В.В. Тертичка, О.Л. Валевського, Т.М. Брус та інших

фахівців сформульовані **базові наукові підходи до вивчення проблем державної політики**, проаналізовані процеси вироблення та впровадження державної політики на різних рівнях (в тому числі й на міжнародному рівні).

Мета статті

- **проаналізувати** одну з найактуальніших проблем політики держави в аспекті європейської інтеграції – комунікації в міжнародних європейських інституціях, необхідність опанування міжнародної термінології, «міжнародної допоміжної мови» (IAL – international auxiliary language); - розвиток інформаційних технологій в умовах посилення впливів світових глобалізаційних процесів на зовнішню політику держави з європейським вектором розвитку та здійснити пошук нових форм та методів комунікацій; - у цьому аспекті international auxiliary language стає однією із найактуальніших проблем і завдань українського суспільства

Обговорювання проблеми

Україна обрала стратегічним напрямом розвитку європейський економічний і політико-правовий простір. Вступ до Європейського Союзу став зовнішньополітичним пріоритетом і стратегічною метою держави. Проблеми євроінтеграції, глобалізації в сучасному українському суспільстві пов'язані з проблематикою **політичної культури, гуманітарної політики**. В останні роки ці проблеми широко обговорюються як у науковій літературі, так і в публіцистиці, доповідях політичних діячів і навіть на побутовому рівні. Для суспільства, яке обирає новий політичний курс, проблеми формування і розвитку нової гуманітарної політики набувають особливої вагомості. Це пов'язано із політизацією соціальних відношень, з необхідністю створення оптимальних політичних регуляторів суспільного життя, які диктує сучасний стан європейської інтеграції, в тому числі і в аспекті мовної політики. Безумовно, проблема **європейської інтеграції** нині є однією із найбільш актуальних проблем політики держави. Адже міжнародна інтеграція – багатоаспектний, складний процес, в якому приймає участь і Україна як європейська держава. Нові перспективи поглиблення співпраці між Україною и ЄС відкриває підписання угоди про асоціацію, про можливість якої було повідомлено під час чергового саміту «України – ЄС» (9 вересня 2008 р). У спільній заяві за підсумками саміту ЄС визнав європейські прагнення України та привітав європейський вибір України.

У контексті зазначеного вище зрозумілою є актуальність наукових, просвітницьких публікацій, присвячених темі євроінтеграції. Отже **актуальність нашої статті** обумовлена такими факторами. 1) Здатність суспільства та його інституцій до всебічної **комунікації**, здатність збирати, обробляти, аналізувати, систематизувати, накопичувати інформацію, забезпечувати **свободу інформаційного** Проблеми інтеграції та глобалізації в соціально-політичному контексті України: «eugospeak» ...

обміну є важливою передумовою соціального і технологічного прогресу, чинником національної безпеки, однією з основ зовнішньої політики. 2) Формування інститутів публічної політики виносить на порядок денний питання зовнішньополітичного курсу держави на **європейську та євроатлантичну інтеграцію**, які неможливі без урахування мовних тенденцій у європейських політичних інститутах. 3) Розвиток інформаційних технологій в умовах посилення впливів світових глобалізаційних процесів на зовнішню політику держави вимагають пошуку нових форм та методів комунікацій. Питання комунікації, необхідність опанування міжнародної термінології, «міжнародної допоміжної мови» (IAL – international auxiliary language) в цьому аспекті стає однією із найактуальніших проблем і завдань українського суспільства. У наш час більше 375 млн. мешканців Європи з 18 країн приймають участь в процесі європейської інтеграції. Згідно з Римським договором (1957 р.), Європейський парламент складається з 626 представників держав, об'єднаних у європейську співдружність. Члени парламенту використовують у своїй роботі певну, своєрідну термінологію, вивченням якої займається Відділ обробки інформації та документації Європейського парламенту. Головне завдання цього відділу – підтримання і розширення бази даних адміністративної терміносистеми. В січні 2001 року ця база даних містила приблизно 245 000 одиниць 11-тю мовами країн Євросоюзу. У цей «словник» входили синоніми, аббревіатури, акроніми, неологізми й запозичення. У майбутньому планується розширити проект за рахунок включення в нього мов країн Східної і Центральної Європи. Створення Європейського Союзу прискорило **інтеграцію** представників різних країн, які розмовляють різними мовами, а це ставить питання про введення «**міжнародної допоміжної мови**» (IAL – international auxiliary language), перш за все у адміністративній галузі, адже така «спільна» мова допомагає більш ефективно регулювати політичні, економічні, культурні відношення між країнами ЄС.

Кількість офіційних мов ЄС виросло із 4 (1958 р.) до 11 (сучасний стан), що складає 110 можливих мовних комбінацій, і ця цифра може бути збільшена до 156, якщо будуть введені ще дві офіційні мови. Саме тому виникають серйозні проблеми, що пов'язані із необхідністю як письмового, так усного перекладу. Майже всі відділи перекладів у Європарламенті мають свої бази даних, що вливаються в основну базу даних термінологічної системи ЄС. У дусі положень Конвенції про майбутнє Європейського Союзу Європарламент закликає, перш за все, звернути увагу держав – членів ЄС на проведення у життя тих реформ, котрі направлені на подальшу демократизацію, підвищення ефективності економіки, забезпечення соціального захисту, безпеки та укріпленню ролі ЄС у світі. Поняття «**характерні риси європейців**» або «**європейська самобутність**» слід обговорювати у

майбутньому часі, тобто говорити про те, якою буде Європа, а не якою вона була. Майбутнє є «відкритим» часовим простором, на відміну від минулого – «закритого» [5, с. 44]. Щоб об'єднана Європа відбулася, кожній нації необхідно по-новому сприймати власну історію. На протязі останніх десятиліть Європа демонструє своє багатство загального минулого, свою історію й свої **принципи та цінності**. Європа – це спільність держав із загальними цінностями на певній географічній території. Будь яка держава, що розташована на європейському континенті та сповідаючи основні принципи законодавства, захист прав людини й демократії може стати членом ЄС [5, с. 13]. Незважаючи на культурні та мовні розбіжності, великі і маленькі народи все ближче підходять до «єдиної європейської самобутності».

Міжкультурне спілкування і вплив різних культур на процес мислення віддзеркалюється у **мові адміністративного спілкування**, що призводить до утворення так званою «євро-англійської» мови (**Eurospeak**), яку можна назвати «**лінгва-франка**» Європи доби інтеграції і глобалізації. Цей процес стає мовним компонентом «європейської самобутності». У багатьох регіонах Європи люди розмовляють на двох мовах (історичний фактор). На адміністративному рівні у країнах ЄС обговорюється питання про введення у середніх школах обов'язкового вивчення англійської мови як мови міжнародного спілкування. Будь-яка мова, перетворюючись у допоміжну мову, до деякої міри «вульгаризується». Це стосується і **адміністративної термінологічної системи євро-англійської мови**. Іноземні мови впливають більш активно на розвиток англійської мови, ніж на розвиток інших європейських мов. Упродовж свого історичного розвитку англійська мова збагачувала себе різними мовними елементами, в той час як, наприклад, французька мова була більше ізольована від іншомовних нововведень, що допомогло мові зберегти свою самобутність, але не зробило французьку мову загальноновживаною. Запозичення є найбільш наочним прикладом впливу іншої мови на англійську мову, коли мова іде про англійську як про міжнародну допоміжну мову адміністративного спілкування. У даному випадку мова іде про більш активне використання професійних галузевих (у тому числі науково-технічних) термінів [3, с. 101], що представляються латинськими, французькими, німецькими, і навіть російськими варіантами. Проблема мовних запозичень стала надзвичайно актуальною в останні десятиліття у системі розробки різних аспектів взаємодії мов. У лінгвістиці існує два протилежні розуміння запозичення: традиційний підхід, згідно із тлумаченням «Лінгвістичного енциклопедійного словника»: «Запозичення – елемент чужої мови, перенесений із однієї мови в іншу у результаті мовних контактів, а також сам процес переходу

Проблеми інтеграції та глобалізації в соціально-політичному контексті України: «eurospeak» ...

елементів однієї мови у іншу». Другий підхід – запозичення розглядається як будь-яка зміна, що розповсюджується у мові за допомогою творчої імітації індивідами. У цьому контексті предметом нашого дослідження є лексико-граматичні запозичення у «євро-англійській мові» у **термінологічній системі**. Будь-які зміни у словарному складі мови у вигляді іншомовних запозичень привносить семантичні або стилістичні зміни у існуючих вже у мові словах або в синонімічних групах [1, с. 76]. Виходячи із системного характеру мови, слід пам'ятати, що ніяке нове поповнення словника запозиченими словами не може пройти безслідно для всього словникового складу. Можливе зникнення з мови слів, що співпадають за значенням із новими словами. Так, в текстах документів Євросоюзу або Ради Європи запозичення із французької мови слово *Rapporteur* повністю замінено англійським словом «reporter», латинське *ad hoc Committee, de facto, addendum* – “special committee”, ‘factually’, ‘appendix’, supplement’. Як свідчить аналіз, запозичення можуть асимілюватися повністю або частково. Багато галузевих термінів, що запозичені адміністративною «євро-англійською» мовою із французької мови, не асимілювалися ні фонетично, ні графічно, наприклад: *Both the Council and the Commission have acknowledged the need for a differentiated approach vis – a – vis the countries concerned. Religious now only offer “values” to be consumed a la carte, whilst the philosophical quest for meaning continues within closed brotherhoods or is prepared to produce disposable thought in response to market demand.* У той же час багато з них використовуються із англійськими артиклями: *One of the Rapporteur’s priorities in London was to learn about what the EBRD has learnt from its past so as to assist it in the future. According to the travaux preparatoires of the Geneva Convention, any dispute between states giving rise to the intervention of armed forces is an armed conflict. The meeting was preceded by an expos’e by the President of the European Parliament. The raison d’etre of the small state is to provide one place on earth with the highest possible concentration of nationals who are citizens in the fullest possible sense of the world.*

Латинські запозичення фонетично асимілюються внаслідок того, що вони були запозичені декілька століть тому. Галузеві терміни із латинської мови, що використовуються із адміністративною «євро-англійською» мови, належить до так званих книжкових запозичень. Вони якісно відрізняються від інших видів запозичень перш за все тим, що менше підлягають різним змінам, перш за все семантичним. Ці запозичення в першу чергу є абстрактними або термінологічними: *ad hoc committee, ex nihilo, a priori, a fortiori, mutatis mutandis, in fine, ex post, de facto, inter alia*, в той же час деякі з них використовуються із англійськими артиклями: *an addendum, an ex officio member*. Лексичні запозичення із таких мов як російська, італійська, німецька достатньо зустрічаються у мові представників уряду країн – членів ЄС,

наприклад: *Parliamentary troika, Praesidium, quattrociento and cinquecento, quadripartite meeting*. Російські запозичення як правило зберігають свою форму, але використовуються із англійськими артиклями: Recommendation on the *propiska system applied to migrants, asylum seekers and refugees in Council of Europe member states*. Іноді слову надається пояснення, особливо у тих випадках, коли воно зберігає свої семантичні особливості, тобто позначають чужі реалії: *Traditional use of an obligatory residence permit, propiska*. Процеси денационалізації проходять сьогодні як на регіональному, так і на глобальному рівні (процес глобалізації). Все це стосується Європейського союзу. Ознаки глобалізації викликають занепокоєність через виникнення тенденцій послаблення національної самобутності членів культурного співтовариства. Глобалізація деколи сприймається як зло, що руйнує культурну єдність.

Висновки

Міжкультурне спілкування віддзеркалюється у мові адміністративного спілкування, що призводить до утворення «євро-англійської» мови (Eurospeak). Цей процес стає мовним компонентом «європейської самобутності». Тому опанування новою термінологією є одним із важливих компонентів інтеграції українського політикуму в європейські інститути. Незважаючи на певні негативні явища, нині виникає необхідність у єдиному комунікативному дискурсі, мові спілкування, якою, як показує практика, може стати англійська мова. Той факт, що вже існує так званий «Eurospik» доводить, що англійська мова може виконувати роль міжнародної допоміжної мови.

Перспективи подальших досліджень:

дослідження феномену «євро-англійської» мови (Eurospeak) як мовного компоненту «європейської самобутності», в тому числі лексико-граматичні запозичення у «євро-англійській мові»; вивчення та подолання проблем, пов'язаних із необхідністю письмового та усного перекладу у політичній термінологічній системі; дослідження впливу національних мов на базу даних термінологічної системи ЄС.

Джерела

1. Ильина Л.А., Сычева О.В. Лексическое заимствование: переход иноязычий или внутриязыковое создание? / Л.А. Ильина, О.В. Сычева, // Гуманитарные науки. – № 4. – Новосибирск, 1998. – С. 33–38.

2. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: історія і засади функціонування: навч. посіб. / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2009. – 751 с. – (Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка 65 років).

3. Лингвистический энциклопедический словарь / Ред.: В.Н. Ярцева. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – 685 с.

Проблеми інтеграції та глобалізації в соціально-політичному контексті України: «eurospeak» ...

4. Максимов С.Є. Культура, слово та переклад / С.Є. Максимов // Вісник Сумського державного університету. Серія: Філологіч. науки. – № 5 (26). – 2001. – С. 100–104.

5. Петрів Тарас. Інформаційні процеси в контексті глобалізації / Тарас Петрів – К.: Грамота. – 2003.

6. The European Identity. Colloquy in three parts. Second part. – Strasbourg, 20-21 September 2001. – 133 p.

Стаття надійшла 25.02.10р.